

Veelkleurige Aziatische Lieveheersbeestjes in gebouwen

Lieveheersbeestjes zijn opvallende, zeer aabare dieren. Ze vormen 's zomers een belangrijke bijdrage in de bestrijding van plaaginsecten, zoals bladluizen, bladvlotten en schildluizen, en worden daarom als erg nuttig beschouwd. Ze worden vaak ingezet als biologische bestrijder van plagen in de glastuinbouw en in de open lucht, o.a. tegen bladluizen in stedelijk groen. Daarvoor worden zowel inheemse en uitheemse soorten gebruikt. Het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje (*Harmonia axyridis* (Pallas)) is zo'n uitheemse soort. Recent heeft zij zich in Nederland gevestigd en is thans bezig aan een opmars door ons land.

OORSPRONG

Het oorsprongsgebied van *Harmonia axyridis* ligt in Oost-Azië (Siberië, China, Japan, Taiwan). Van daaruit is zij in vele landen ingevoerd als bestrijder van diverse soorten bladluizen. In Noord-Amerika heeft zij zich de afgelopen twintig jaar over bijna het gehele continent verspreid. In Frankrijk is zij in 1982 ingevoerd voor de bestrijding van bladluis in citrus en gedurende de afgelopen 10 jaar op diverse locaties in Noordwest-Europa uitgezet als bladluisbestrijder in kassen en openbaar groen. Inmiddels heeft zij zich in Duitsland en België buiten gevestigd.

AANWEZIGHEID IN NEDERLAND

Harmonia axyridis is eind 2002 in ons land voor het eerst buiten aangetroffen. In 2003 zijn op een aantal locaties enkele tot meerdere individuen waargenomen. Dit voorjaar en zomer is het aantal vindplaatsen en exemplaren zeer sterk

Harmonia axyridis: zwarte en rode (zie onder) vorm met knik op het uiteinde van de dekschilden (foto's: Antoon Loomans)

toegenomen, mede door de grote hoeveelheid bladluizen. Grofweg is zij thans aanwezig beneden de lijn Leiden-Utrecht-Ede-Nijmegen. In het zuiden van Nederland (Noord-Brabant, Zeeland) en Zuid-Holland (Rotterdam) was *H. axyridis* in juni en juli de meest algemene soort. Naast volwassen dieren zijn ook veelvuldig larven en poppen aangetroffen.

HERKENNING

Harmonia axyridis is relatief groot (5,5 - 8,0 mm) ten opzichte van de meeste andere inheemse soorten. Het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje kent een grote variatie in verschijningsvormen. De meest waargenomen vorm heeft oranjerode dekschilden met zwarte stippen, maar het aantal kan sterk variëren van geen tot wel 19. Een andere vorm is zwart, met 2 of 4 oranjerode stippen. Karakteristiek is de aanwezigheid van een plooi (knic) op het achtereind van de dekschilden en een vlek in de vorm van een "M" op het halsschild van de rode vorm.

ACTIVITEIT

Harmonia axyridis wordt buitenshuis van het voorjaar tot de herfst aangetroffen op bomen, struiken en kruiden met veel bladluizen, in tuinen, stadsparken, ruderaal terreinen, oevers en bosranden. Daar ontwikkelt zich ook een nieuwe generatie. In de zomer trekken volwassen dieren massaal weg van deze plaatsen. In de herfst gaan ze op zoek naar een plek om te overwinteren. Ze worden daarbij aangetrokken door contrastrijke, lichtgekleurde oppervlakken van huizen, gebouwen, bomen, etc. In de Verenigde Staten veroorzaakt zij in de herfst veel overlast wanneer dieren massaal woonhuizen en gebouwen binnenkomen. Een situatie die in de nabije toekomst in Nederland zeker niet ondenkbeeldig is, maar ook geen aanleiding tot paniek hoeft te zijn: schade doet zij niet. Mocht deze situatie zich ook hier voordoen, dan volstaat het om clusters van lieveheersbeestjes te verwijderen en elders buiten vrij te laten.

OPROEP

Een groep entomologen uit Wageningen en Tilburg is dit voorjaar begonnen met het verzamelen van gegevens over het voorkomen van *Harmonia axyridis* in Nederland. Op de site van de KNNV (www.knnv.nl) is een oproep geplaatst. Geef het door als u clusters van deze lieveheersbeestjes tegenkomt.

Antoon Loomans, Paul van Wielink, Theodoor Heijerman en Jan Cuppen. [Afdeling Diagnostiek - Plantenziektenkundige Dienst: a.j.m.loomans@minlnv.nl]

Concurrent voor ons lieveheersbeestje

Door Jikke Zijlstra
ROTTERDAM - Het Nederlandse lieveheersbeestje loopt gevaar. Een uit Azië afkomstig exemplaar is met miljoenen tegelijk in Nederland opgedoken. Dat kan een bedreiging zijn voor de inheemse soort, zegt ecoloog Floris Brekelmans van het bureau Stadsnatuur Rotterdam.

„Als het Aziatische lieveheersbeestje voorkomt op plekken waar de onze ook zit, kan de inheemse soort in de verdrukking raken,” aldus Brekelmans. De meest voorkomende inheemse soort is het Zevenstippelig lieveheersbeestje. Het ministerie van LNV (Natuurbeheer) en de Wageningen Universiteit zijn inmiddels een onderzoek begonnen naar de verspreiding van het Veelkleurig Aziatisch Lieveheersbeestje, zoals de nieuwkomer heet, en de effecten ervan op de inheemse soort.

De 'nieuwe' lieveheersbeestjes zijn in Nederland gekomen via fruit- en groentetelers. Ze worden al jaren gebruikt als luizenverdelgers in kassen. Daaruit zijn de beestjes blijkbaar ontsnapt. Hoeveel er buiten rondvliegen, is niet bekend, maar volgens Brekelmans gaat het om enkele miljoenen. Ze komen het meest voor in zuid-Nederland, maar ook in Leiden, Rotterdam, Utrecht en Nijmegen zijn ze vaak gesignaleerd. „Je ziet ze in elk parkje en op elke oever, soms wel honderden tegelijk. Ze zitten op plaatsen waar veel luizen voorkomen, zoals dis-

tels en bloeiende linden.” De nieuwkomers zien er anders uit dan de Nederlandse soort. Ze zijn doorgaans zwart met vier rode stippen of rood met negentien zwarte stippen. Maar ze kunnen ook bleekbruin zijn of geel met zwarte stippen of stiploos. Het beestje heeft een glanzend schild, een plooi in zijn achterlijfje en een M-teken op zijn halsschild. Verder is het dertig met z'n acht millimeter iets groter dan de Nederlandse soort, zegt Brekelmans. In Nederland en België komen ruim 40 soorten lieveheersbeestjes voor, van één tot zes millimeter groot. De meest voorkomende soort meet zes millimeter en is rood met zeven zwarte stippen. Maar heel soms zijn ze ook bruin

De inheemse zevenstip (links) dreigt in de verdrukking te komen door de opmars van het Veelkleurig Aziatische Lieveheersbeestje.

of geel en hebben ze twee, zeven, tien of veertien stippen. Insectenfotoograaf Kees van der Kneke ontdekte het nieuwe dierlijke vorig jaar in het Kralingse Bos in Rotterdam. „Als je een lieveheersbeestje ziet dat geen zeven stippen heeft, is het waarschijnlijk de nieuwe variant.”

www.kralingen.nl